

Felemelően szép ünnepség keretében leplezték le Tömörkény István szobrát

A magyar irodalmi és tudományos élet képviselői az ünnepségen — Gulácsy Irén gyönyörű beszéde közben hullt le a lepel a szoborról

(A Délmagyarország munkatársától) Ragyogó májusi délelőttön, vasárnap leplezték le a múzeum előtti parkban Tömörkény Istvánnak, a szegedi föld nagy mesemondójának szobrát, amelyet a Dugonics-Társaság nemes kezdeményezése teremtetett meg. Az ünnepség 11 órakor kezdődött, ekkorra már többszáz főnyi közönség gyűlt össze a parkban a szobor körül. A közönség sorában nagy számmal jelentek meg a város szellemi életének reprezentánsai s a különböző előkelő irodalmi és tudományos társaságok képviselői.

A leplezési ünnepség első számúként az egyetemi énekhar szerepelt Kertész Lajos karnagy vezetésével, ezután dr. Banner János egyetemi tanár, a Dugonics-Társaság elnöke lépett az emelvényre s a hálás emlékezés szavaival szólott Tömörkény Istvánról és köszöntötte a szellemi és irodalmi életnek az ünnepségen megjelent képviselőit, majd felkérte Gulácsy Irént, a Corvin koszorus kiváló magyar írónő ünnepi beszédének megtartására.

Gulácsy Irén

retorikai szépségekben s ragyogó ezáryalású gondolatokban gazdag beszéde elején kiemelte, hogy ez az ünnepség a cselekvő szeretetnek nemeskegyeletes aktusa, majd méltatta Tömörkény István életét, amely szabályozott folyású volt, mint ez a folyó itt, a „vizecske”, ahogy a Tiszát mindig becézte a nagy író. Egyik partja a polgári élet, a hivatali munka, a másik pedig az eszmék és a betűk világa: az újságírás és a szó legigényesebb értelmében vett költészet.

— Tömörkény a szegedi újságírás hőskorának volt tollforgatója — mondotta Gulácsy Irén. — Szilárdan nemzeti szellemű és mindhalá-

lig Kossuth-elvű negyvennyolvas. Tudta, hogy függetlenségünk elvéből felmérhetetlen veszedelem nélkül nem engedhet ez a nemzet.

— Itt állunk a kulturpalota szomszédjában. Nemcsak polgári erényekkel betöltött hivatala volt ünnepeltünknek, annál hitem szerint sokkal több. Előkelő hallgatagságával, ezernyi ezer könyvével: belső szemlélődéseink refuginuma. Itt, ahol megálmodott alakjaiból emlékkiállítás rendezett a megbecsülés, higadtak le költőnk gondolatai, öltöztek irodalmi köntösbe élményei: itt forrt ki csendben, észrevétlenül tehetségének pompás alföldi homokibora.

Ezután hosszasan foglalkozott Gulácsy Irén

Tömörkény István magyarságának kérdésével.

— Leszármazása szerint egy érdekes, osztrák emberpár gyermeke volt — folytatta beszédét. — Ennél a kérdésnél azonban hosszabban nem is illik időznünk, hiszen a születés vérségi, nyelvi, vagy egyéb vonatkozások szerint nem saját elhatározásunktól függ és így nem érdemünk, sem bünyünk. Aszerint vagyunk magyarok, ahogy magunkat minden körülmények között annak érezzük és valljuk.

— Tömörkénynek, az íratásokat végző kulturpalotai igazgatónak, az embernek egyetlen nagy vágya volt. Attila sírját szerette volna megtalálni, Tömörkény az író pedig többi között így szól a Halottakat Látó című elbeszélésében egy tanyai Árpád-szoborról: „... segedelmet megünnök kérni hozzá s nemzetünk legnagyobb embere bizony ezer év múlva sem tagadja meg a magyartól.” Nem úgy írja, hogy mennek Árpád szobrához — a magyarok, hanem: megünnök hozzá. Tehát ő is. És: „... jó urunk.” Tehát, az övé is. Így írja! Mert még csak meg sem legyinti szányával az a gondolat, hogy ő talán nem volna Árpád népe. Hogy ne ezeréves törzsi száakkal volna beleszövődve az árpádi közösségbe. „Jó urunk.” Így írja. Mert bár nem vér szerint, de titokzatos megbízatással magyarrá küldhetetlen, a lelke legmélyéig magyar.

— Tömörkény szelid szíve nem ismer gyűlöletet — mondotta továbbá Gulácsy Irén. Nem bárkivel szemben, hanem egyedül önmagáért keresztény. Tizenhárom ránkmaradt kötetének egyetlen mondatában sem találunk felekezetieskedést, vagy türelmetlenkedést. A tiszta sorokat a Hegyi beszéd szellemének fuvallata lengi át.

Beszédnek további részeiben Tömörkény István halhatatlan írói értékeit méltatta a szónok és kiemelte azt a romantikus, bensőséges viszonyt, ami, elszakíthatatlan szálakkal fűzte Szegedhez és a szegedi

A szerelem 1000 fogására megtanítanak

Gaby MORLAY

Francoise ROSAY

és Micheline Presle

A francia filmművészet színpókázóan szellemes vígjátéka!

12 szenvedélyes hölgy férfi nélkül!

SZERELMES ASSZONYOK

Bemutató ma **KORZÓBAN**

Telefon: 21—85.
Elővételi pénztár
d. e. 10—12-ig.

földhöz. A város ellenállhatatlan vonzerőt gyakorolt Tömörkény Istvánra.

— Ilyen vonzásra csak szeretetreméltó népü, nemes urbanitású város képes. Szeged ilyen város, jövővényleket rabulejtő, megtartó város. Örzi napjainkban is egy nagy szellemünket, a világhírű, Nobel-díjas Szent-Györgyi Albertet s bizonytalán még vele sem zárul a gazdag névsor.

Ezután méltatta a Dugonics-Társaság kezdeményezését, amellyel létrehozta ezt a szobrot s az elismerés szavaival szólott a szobor alkotójáról, Tápay Antalról, aki maga is azoknak a „kétkezi” emberek világából került ki, akikkel Tömörkény subavirágokat himző ujjai és lelke annyi szeretettel bibelődött.

Gulácsy Irén felkérésére ezután lehullott a lepel a szoborról s a közönség előtt állt Tömörkény István köbevésett nemes, gondolkodó alakja. Beszédét a leplezés után a következő szavakkal fejezte be Gulácsy Irén:

— Tündő megatartásában, mefengő nézésével állja itt a vártát ezentul. Őrizze Szeged kulturájának nemes épületét, amelyben annyi munkás évet töltött. Őrizze a Tiszát. Beszélje le a kettőjük meghitt nyelvzetén minden rendetlenkedésről, a hajózás, a vizenjárók, a célszerű szegény emberek minden ártalmáról. Vesse hátát ennek a városnak. Szóljon érdekében szelvésszel, világviharokkal. Legyen közbenjárója egész népünknek, mely rövid emberöltőn belül már másodsor vérzik az ország használatában.

— Non omnis moriar! Tisztelegjünk egy halhatatlan szellem előtt! Gulácsy Irén szoboravatató beszédét meleg tapssal fogadták a jelenlevők. Ezután dr. Tóth Béla helyettes polgármester lépett az emelvényre s lendületes beszédben fejezte ki Szeged szeretetét, ragaszkodását a nagy író iránt s a város hatósága nevében átvette a szobrot. Az ünnepség műsorának befejező számaként a polgáriiskolai tanárképző főiskola énekkara szerepelt Szőge Endre karnagy vezényletével, majd következett

a szobor megkoszorúzása.

Elsőnek dr. Tukats Sándor főispán helyezte el a szobor lábánál a város koszoruját, majd dr. Fröhlich Pál rektor a szegedi egyetem és a Magyar Tudományos Akadémia nevében, dr. Sik Sándor a Kisfaludy-Társaság és a Petöfi-Társaság, valamint a Szent István Akadémia nevében, Csuka Zoltán a Szentleki és a Szigligeti-Társaság nevében, dr. Széchenyi István a DMKE nevében, Stumpf Kálmán a Városi Tisztviselők Egyesülete nevében, Szőke Mihály helyettes múzeumigazgató a múzeum nevében, Szász Gyula nyugalmazott igazgató Tömörkény István munkatársai nevében koszorúzták meg a szob-

rot, amelyre koszorú küldött még az Otthon Írók és Hírlapírók Köre, az Alföldi Utazók és Kereskedők Egyesülete, a Tömörkény Irodalmi Kör, az egyetemi és tanárképző főiskolai ifjúság, végül az író fia, Tömörkény László helyezte el a szobor lábánál a család kszoruját.

A szoboravatató ünnepség után nyílt meg a kulturpalota dísztermében

a Tömörkény-kiállítás,

amelynek keretében bemutatja a társaság Tömörkény István irodalmi munkásságával kapcsolatos összes emlékeket. Vitrinek alatt láthatók az egykori hírlapokban, folyóiratokban megjelent Tömörkény-cikkek, novellák, versek, vezércikkek, humoreszkek, külön vitrinje van a Tömörkény-könyvek első kiadásainak, egy másik vitrinben Tömörkény István katonaiéletének emlékei láthatók, stb. A vitrinek között felállított paravánokon állította ki a Dugonics-Társaság Gábor Jenőnek és Dorogi Imrénének, a két kiváló szegedi festőművésznek mindazokat a képeket, amelyek témái Tömörkény István költészetének gondolatvilágába tartoznak.

A kiállítást Sik Sándor nyitotta meg Tömörkényi méltató szavakkal, Kramer Jenő pedig értékes ismertetésben foglalta össze a kiállítás anyagát.

Fiatalok bemutatója a Dugonics-Társaság felolvasó ülésén

Délután 5 órakor a városházán a Dugonics-Társaság felolvasó ülése keretében folytatódott a délelőtti ünnepség. A felolvasó ülésen fiatal tehetségek jutottak szóhoz. Az ülést Sik Sándor, a társaság alelnöke nyitotta meg. Megnyitójában megemlékezett Tömörkény Istvánról. A fiatal tehetségeknek ez a szereplése — mondotta —, legyen koszorú, amellyel Tömörkény kedves emlékének adózik a fiatalság.

A fiatalok felolvasó ülését Zalányi Sámuel szavazata nyitotta meg. Szabó Lőrinc: Nyitnikék és Erdélyi József: Tavasz naplemente című versét szavazta, majd Rátkai László Tömörkény István humoráról olvasott fel gondosan megírt komoly értekezést. Rámutatott tanulmányában, hogy nálunk magyaroknál csendes, megértő vonás a humor. Tömörkénynél azonban ez a vonás életszemlélet. Derűs oldaláról szereti nézni az életet, ha pedig nem

Széchenyi Mozi

Kacagás, kacagás, kacagás, falrengető kacagást!

Egy holond száza csinál

a legpazarabb magyar burleszk. LATÁBAR KALMAN-nal a főszerepben

Azonkívül MAGYAR HIRADÓ 3, 5, 7 órákor.

Beivárosi Mozi

Műsortörődés miatt kedden és szerdán, csak két napig!

Az ötvenéves

férfi

Egy élete delén álló férfi utolsó fellobbanása, egy tragikus szerelem szívbemarkoló története.

NAGY MŰVÉSZEK FILMJE!

Főszereplők:

Heinrich George,
Paul Wegener,
Ise Werner

HIRADÓ

Előadások 3, 5, 7 órákor